

ПО 01 Вступ до спеціальності

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>18 Виробництво та технології</i>
Спеціальність	<i>186 Видавництво та поліграфія</i>
Освітня програма	<i>Технології друкованих і електронних видань</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЕКТС / 150 год. (лекції – 4 год., практичні – 4 год., лаб. - 4 год., СРС –138 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен/Реферат</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу	<i>Лектор: к.т.н., доцент кафедри ТПВ, Талімонова Надія Леонідівна, talkoosh_kpi@ukr.net</i>
Розміщення курсу	https://do.ipu.kpi.ua/course/view.php?id=7691

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Курс включає лекційні, лабораторні та практичні (комп'ютерний практикум) та самостійні заняття. Програма дисципліни охоплює основні поняття, термінологію, принципи поліграфічного виробництва; історію розвитку писемності, книжкової справи, друкарства, зокрема, в технологіях друкування різними способами друку.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей: засвоєння основних понять, термінології, принципів поліграфічного виробництва; історичних віх розвитку писемності, книжкової справи, друкарства, зокрема, в технологіях друкування різними способами друку; вміння класифікувати поліграфічну продукцію за її ознаками, розрізняти основні види друку, визначати основні етапи виготовлення конкретної поліграфічної продукції.

Предмет дисципліни — основні поняття, термінологія, принципи поліграфічного виробництва.

У результаті опанування цієї дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання: основних видів поліграфічної продукції; основ технологічних процесів випуску основної поліграфічної продукції: газет, журналів, брошур, книг у м'якій обкладинці і палітурних кришках; сучасного стану і перспектив розвитку поліграфічного виробництва; теоретичних основ класичних друкарських процесів;

уміння: розрізняти види поліграфічної продукції, способи її друку і виготовлення, основні види поліграфічного устаткування, яке застосовується для технологічних процесів; вміти розраховувати кількість авторських, обліково-видавничих, умовних друкарських аркушів;

досвід: у реалізації практичних завдань із визначення основних етапів виготовлення конкретної поліграфічної продукції, розрахунку обсягу видавничої продукції, визначення кеглю шрифту.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності видавництва та поліграфії або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів технічних, природничих, гуманітарних, соціальних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 01 Здатність приймати обґрунтовані рішення стосовно процесів, притаманних всім етапам виробництва друкованих і електронних видань, паковань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва та поліграфії.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 02 Знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для розв'язання теоретичних і практичних задач видавництва і поліграфії.

ПРН 05 Застосовувати ефективні форми професійної та міжособистісної комунікації в колективі для виконання завдань у професійній діяльності.

ПРН 19 Організовувати та забезпечувати ефективний технологічний процес створення друкованих, електронних, мультимедійних, комбінованих видань і паковань з урахуванням сучасних методів та засобів розроблення.

ПРН 20 Застосовувати принципи дизайну, тривимірного моделювання, сучасних методів і засобів розроблення друкованих і електронних видань, паковань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва та поліграфії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» забезпечує подальше вивчення дисциплін: ЗО 12 «Фізико-хімічні основи поліграфії» та ПО 03 «Поліграфічні матеріали».

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія поліграфічної освіти в Україні

Розділ 2. Історія виникнення писемності, книжкової справи. Винайдення та поширення друкарства. Розвиток поліграфічних технологій.

Розділ 3. Класифікація сучасної поліграфічної продукції, її конструкційні особливості.

Розділ 4. Історія створення шрифтів, їх класифікація та стандартизація.

Розділ 5. Одиниці виміру, що використовуються при випуску видань.

Розділ 6. Сучасні поліграфічні технології.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Український тлумачний словник видавничо-поліграфічної справи. Довідкове видання / Укладачі: П. О. Киричок, О. М. Величко, С. Ф. Гавенко, О. В. Зоренко, Т. Ю. Киричок, Т. В. Розум. Київ: НТУУ «КПІ», 2010. 896 с.

2. Вступ до спеціальності. Лабораторний практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Технології друкованих і електронних видань» спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» / Н. Л. Талімонова, О. В.

Назаренко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,83 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 28 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67740>

3. Вступ до спеціальності. Практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Технології друкованих і електронних видань» спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» / Н. Л. Талімонова, Т. Є. Клименко, О. В. Назаренко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,96 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 36 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67734>

Додаткова література:

1. ДСТУ 7449:2013. Шрифти друкарські (на кириличній та латинській графічних основах). Групи. Місткість. – Вперше (зі скасуванням в Україні ГОСТ 3489.1–71); чинний від 2014-07-01. – Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. – 7 с.

2. Технологія набору та верстки [Текст] : навч. посіб. / Д. В. Васишин, О. М. Васишин ; за ред. О. В. Мельникова ; рец.: О. М. Величко, М. С. Антоник, Ю. Ц. Жидецький. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. — 272 с. — 300 пр. — ISBN 978-966-322-190-8.

3. Поліграфічні матеріали : підручник для ВНЗ за спеціальністю "Видавничо-поліграфічна справа" / Ю. Ц. Жидецький, О. В. Лазаренко, Н. Д. Лотошинська та ін. ; за ред. Т. Лазаренко. – Львів : Афіша, 2003. – 326 с.

4. Грабовський Є. М. Технологічні процеси видавничої поліграфічної справи / Є. М. Грабовський, М. М. Оленіч. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 192 с.

5. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять: чинний від 01.01.2016 р. – Київ : Держстандарт України, 2016. – 42 с.

6. Сава В.І. Основи техніки творення книги : навч. посіб. / В.І.Сава. – Львів : Каменярь, 2000. – 136 с.

7. Ярема С. М. Видавничо-поліграфічні технології та обладнання : навч. посіб. / С. М. Ярема. – Київ : Либідь, 2003. – 320 с.

8. Овчінніков В. Історія книги. Еволюція книжкової структури / В. Овчінніков. – Львів : Світ, 2005. – 420 с.

9. Таємниці друкарства: минуле, сучасне, майбутнє: навч. посіб. / О. Ф. Розум, О. М. Величко, О. В. Мельников. — Львів: УАД, 2012. — 280 с.

А також періодичні професійні науково-практичні журнали та збірники (Технологія і техніка друкарства, Друкарство молоде та ін.)

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Основні методи навчання для лекційних занять — пояснювально-ілюстративний метод чи інформаційно-рецептивний — одержання знань з електронних презентацій, навчально-методичної літератури та сприйняття та осмислення наведеної інформації, фактів, оцінок, висновків. Також наочний метод, де джерелом знань є ілюстраційні презентації спостережуваних наочних прикладів, демонстрація відеороликів. Репродуктивний метод застосовується у процесі виконання практичних робіт, які виконуються за рекомендаціями на прикладах для засвоєння і відтворення засвоюваних знань. Також передбачено екскурсії в музей «Книги та друкарства» для ознайомлення з історією виникнення та поширення книгодрукування. Рівень опанування матеріалу визначається викладачем за результатами захисту кожної практичної роботи, лабораторної роботи; рефератів.

Назва тем лекцій

На аудиторні заняття виноситься наступний лекційний матеріал

Лек 1	<p>Розділ 2. Історія виникнення писемності, книжкової справи. Винайдення та поширення друкарства. Розвиток поліграфічних технологій.</p> <p>Тема 2.2. Передумови виникнення друкування. Винайдення розбірних шрифтів. Різновиди гравюр. (ксилографія, офорт, меццо-тинто, акватинта, літографія).</p> <p>Розділ 3. Класифікація сучасної поліграфічної продукції, її конструкційні особливості.</p> <p>Тема 3.1. Класифікація поліграфічної продукції. Конструкція книги. Внутрішні та зовнішні елементи книжкового блоку.</p>
Лек 2	<p>Розділ 5. Одиниці виміру, що використовуються при випуску видань.</p> <p>Тема 5.1. Одиниці виміру, що використовуються при випуску видань. Поняття авторського, обліково-видавничого, умовного друкарського аркушу, формату видання, частки видання.</p> <p>Розділ 6. Сучасні поліграфічні технології.</p> <p>Тема 6.1. Загальна характеристика поліграфічних технологій. Додрукарські, друкарські та післядрукарські процеси.</p> <p>Тема 6.2. Різновиди друку. Рельєфні та пласкі способи друку. Контактні та безконтактні, прямі та непрямі способи друку. Загальні уявлення про друкарські процеси у різновидах друку.</p> <p>Тема 6.4. Загальні уявлення про поліграфічні матеріали та матеріалознавство.</p>

Практичні роботи

На аудиторні заняття виносяться наступні практичні роботи

Заняття 1	<p>ПР 4. Визначення формату видання, його частки; визначення обсягу видання у фізичних і умовних друкарських аркушах</p> <p>Виконання задач із розрахунку умовних друкарських аркушів, якщо відома кількість фізичних друкарських аркушів і формат аркуша; визначення частки видання, якщо відома кількість сторінок та обсяг видання у фізичних друкарських аркушах.</p> <p>ПР 5. Обсяг видання у авторських та обліково-видавничих аркушах</p> <p>Розрахунок обсягу видань, що містять текстову/ ілюстративну інформацію/ віршований текст у авторських та обліково-видавничих аркушах.</p>
Заняття 2	<p>ПР 7. Різновиди способів друку у поліграфії</p> <p>Ознайомлення із основними видами друку та особливостями друкарських форм відповідних способів друку.</p> <p>ПР 8. Основні етапи виготовлення поліграфічної продукції</p> <p>Визначення основних технологічних етапів виготовлення конкретного примірника поліграфічної продукції, послідовність даних етапів</p>

Лабораторні роботи

На аудиторні заняття виносяться наступні лабораторні роботи

Заняття 1	<p>ЛР 3. Конструкція книги у палітурній кришці</p> <p>Визначення основних конструктивних елементів книги у палітурній кришці; зовнішні та внутрішні елементи книги.</p> <p>ЛР 5. Друкарські форми, що використовуються для різних видів друку</p> <p>Особливості друкарських форм класичних та спеціальних способів друку (офсетний зі зволоженням, високий, глибокий, трафаретний, флексографічний)</p>
------------------	--

Заняття 2	ЛР 6. Післядрукарські процеси поліграфічного виробництва Основні види післядрукарських операцій - брошурувально-палітурні та оздоблювальні процеси поліграфічного виробництва; виготовлення студентами зошитів із різними варіантами фальцювання та різною кількістю сторінок.
------------------	--

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів включає: підготовку до аудиторних занять (з аналізом лекційних матеріалів), проведення розрахунків за первинними даними, отриманими на практичних/лабораторних заняттях, підготовку і оформлення реферату, підготовку до іспиту. Всього по дисципліні на самостійну роботу відведено 138 год.

Теоретичний матеріал	СРС, год.
Розділ 1. Історія поліграфічної освіти в Україні Тема 1.1. Вступ. Історія поліграфічної освіти в Україні. Коротка історія Київського політехнічного інституту ім. Ігоря Сікорського та Видавничо-поліграфічного інституту. Напрямки підготовки у ВПІ КПІ ім І. Сікорського.	4
Розділ 2. Історія виникнення писемності, книжкової справи. Винайдення та поширення друкарства. Розвиток поліграфічних технологій. Тема 2.1. Історія виникнення писемності, книжкової справи. Первинний видавничий матеріал (глиняні таблиці, воскові дошки, пальмове листя, вузликоне письмо, папірус, пергамент, папір). Винайдення та поширення паперу. Форми книги. Рукописна книга. Тема 2.2. Передумови виникнення друкування. Винайдення розбірних шрифтів. Різновиди гравюр. (ксилографія, офорт, меццо-тинто, акватинта, літографія). Тема 2.3. Початок Європейського друкарства. Винахід Й. Гутенберга. Суть винаходу Й.Гутенберга, його шедеври. Поширення книгодрукування в Європі. Тема 2.4. Розвиток поліграфічних технологій у XV – XVIII ст. Винахід та еволюція друкарської машини. Тема 2.5. Історія української видавничо-поліграфічної справи від XVIII ст. до сьогодення. Стан та перспективи розвитку видавничо-поліграфічної галузі в Україні.	8
Розділ 3. Класифікація сучасної поліграфічної продукції, її конструкційні особливості. Тема 3.1. Класифікація поліграфічної продукції. Конструкція книги. Внутрішні та зовнішні елементи книжкового блоку.	8
Розділ 4. Історія створення шрифтів, їх класифікація та стандартизація. Тема 4.1. Шрифти. Їх класифікація. Стисла історія створення шрифтів. Стандартизація.	6
Розділ 5. Одиниці виміру, що використовуються при випуску видань. Тема 5.1. Одиниці виміру, що використовуються при випуску видань. Поняття авторського, обліково-видавничого, умовного друкарського аркушу, формату видання, частки видання.	6
Розділ 6. Сучасні поліграфічні технології. Тема 6.1. Загальна характеристика поліграфічних технологій. Додрукарські, друкарські та післядрукарські процеси. Тема 6.2. Різновиди друку. Рельєфні та пласкі способи друку.. Контактні та безконтактні, прямі та непрямі способи друку. Загальні уявлення про друкарські процеси у різновидах друку. Тема 6.3. Загальна характеристика друкарських машин і поліграфічного обладнання. Тема 6.4. Загальні уявлення про поліграфічні матеріали та матеріалознавство.	8
Всього годин СРС на вивчення теоретичного матеріалу	40
Практичні роботи	
ПР 1 Історія виникнення і становлення поліграфії	5
ПР 2 Класифікація видавничої продукції	4
ПР 3 Розрахунки в типографській системі вимірювання	4
ПР 4 Визначення формату видання, його частки; визначення обсягу видання у фізичних і умовних друкарських аркушах	3
ПР 5 Обсяг видання у авторських та обліково-видавничих аркушах	3

ПР 6 Класифікація шрифтів за рисунком, накресленням та розміром	4
ПР 7 Різновиди способів друку у поліграфії	3
ПР 8 Основні етапи виготовлення поліграфічної продукції	3
ПР 9 Перспективи розвитку поліграфічної галузі, застосування новітніх технологій	5
Всього годин СРС на опрацювання практичного матеріалу	34
Лабораторні роботи	
ЛР 1 Перші матеріали для фіксації інформації. Виготовлення черпаного паперу	5
ЛР 2 Оптимізація шрифтонабірних процесів. Ознайомлення з роботою лінотипу	4
ЛР 3 Конструкція книги у палітурній кришці	4
ЛР 4 Основні принципи поліграфічного відтворення	4
ЛР 5 Друкарські форми, що використовуються для різних видів друку	3
ЛР 6 Післядрукарські процеси поліграфічного виробництва	3
ЛР 7 Ознайомлення із основними видами поліграфічних матеріалів	3
Всього годин СРС на опрацювання лабораторних робіт	26
Підготовка і оформлення реферату	8
Підготовка до екзамену	30
Всього годин СРС	138

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання практичних та лабораторних робіт.

Практичні/лабораторні роботи кожний студент виконує самостійно. У разі виявлення схожості робіт така діяльність буде вважатися порушенням академічної доброчесності. Співпраця студентів у розв'язанні проблемних завдань дозволена, але відповіді кожний студент захищає самостійно. Взаємодія студентів під час опитування та заходів семестрового контролю категорично забороняється і будь-яка така діяльність буде вважатися порушенням академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестровий контроль: екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: виконання та захист усіх практичних та лабораторних робіт; виконання реферату.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- виконання та захист практичних робіт;
- виконання та захист лабораторних робіт;
- написання реферату;
- складання екзамену.

Рейтинг студента з дисципліни (РД) формується як сума балів поточної успішності навчання: $РД = ПР + ЛР + Реф. + Екз. = 25 + 21 + 4 + 50 = 100$ балів.

№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)	№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)
ПР 1	3	ЛР 1	3
ПР 2	2	ЛР 2	3
ПР 3	3	ЛР 3	3
ПР 4	3	ЛР 4	3
ПР 5	3	ЛР 5	3
ПР 6	3	ЛР 6	3
ПР 7	2	ЛР 7	3
ПР 8	3	реферат	4
ПР 9	3		

Стартовий рейтинг	50
Екзамен	50
Сума балів за семестр	100

Максимальна сума балів за роботу у семестрі складає 50. Необхідною умовою допуску до екзамену є виконання та захист усіх практичних та лабораторних робіт, підготовка реферату, а також семестровий рейтинг повинен становити не менше 30 балів.

Екзамен містить 3 теоретичних питання та 1 практичне завдання, які спрямовані на перевірку набутих знань студентів в результаті вивчення дисципліни. Максимальна кількість балів за кожне завдання — 12,5 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання: повна вичерпна відповідь – 10–12,5 балів; достатньо повна відповідь, є незначні неточності – 7–9,5 балів; неповна відповідь, є помилки – 4–6,5 бали; питання не розкрито – 0 балів.

Критерії оцінювання практичного завдання (задача на визначення фізичних/умовних друкарських аркушів, частки видання, розрахунок обсягу видань у авторських та обліково-видавничих аркушах): правильно виконане завдання – 10–12,5 балів; хід та послідовність виконання завдання правильні, але є помилки у розрахунках – 5–9,5 балів; невірний хід та послідовність виконання завдання – 0 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти регулюється «Положенням про визнання в КПІ ім. І. Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті» (<https://osvita.kpi.ua/node/179>), згідно з яким визнання результатів навчання проводиться, як правило, до початку семестру. Освітній компонент може бути зарахований частково або повністю за результатами подання документів (сертифікатів) про проходження професійних курсів/тренінгів, онлайн освіти тощо за тематикою освітнього компонента.

Теми рефератів:

1. Виникнення і розвиток писемності.
2. Первинний видавничий матеріал.
3. Винайдення паперу та поширення його виробництва.
4. Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, Азії та Європі. (Ассирія, Єгипет, Китай, Індія, Палестина, Ізраїль, Греція, Рим)
5. Рукописна книга середньовіччя.
6. Писемність і рукописна книга на теренах України.
7. Передумови виникнення друкування в Європі. (Масовий і одночасний попит на книги з вивіреними та ідентичними текстами, у зв'язку з розвитком освіти, початком гуманістичного руху та ін.)
8. Витоки друкарства. (Розглянути способи друку, які передували запровадженню друкування рухомими літерами. Це – відбитки зі штампів, набивання малюнків на тканині, ксилографія)
9. Початок Європейського друкарства.
10. Винахід Йогана Гутенберга, його шедеври.
11. Вдосконалення конструкцій друкарського обладнання.

12. Початок ілюстраційного друку.
13. Поширення книгодрукування в Європі.
14. Концепції витоків вітчизняного друкарства. (Розглянути такі концепції щодо початку друкарства на українських землях: західних учених, І.Огієнка, О.Мацюка і Я.Запаска, радянську.)
15. Українське друкарство XV – XVII ст.
16. Розвиток поліграфічних технологій у XV – XVIII ст. Винахід друкарської машини.
17. Історія української видавничо-поліграфічної справи XVIII – XIX.
18. Друкарські технології та обладнання XIX ст.
19. Історія механізації набірною процесу. Перші буквонабірні машини.
20. Українське друкарство і видавнича справа XX ст. у контексті світового розвитку поліграфії.

Опис матеріально-технічного та інформаційного забезпечення дисципліни

Дисципліна "Вступ до спеціальності" повністю забезпечена аудиторіями з сучасною технікою для проведення як лекційних, так і практичних і лабораторних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри ТПВ, к.т.н., Талімоною Надією Леонідівною

Ухвалено кафедрою ТПВ, протокол № 17 від 24.06.2024.

Ухвалено кафедрою репрографії, протокол № 19 від 17.06.2024 р.

Погоджено Методичною комісією НН ВПІ, протокол № 5 від 24.06. 2024.